

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Vidensklub for Frivillige Sociale
Organisationers årlige konference:

Forskellen mellem krav og begær i statens frivillighedspolitik

Anders la Cour

Lektor på Copenhagen Business School

Frivillighedskonference den 6. maj 2010

Statens stigende interesse for det frivillige sociale arbejde:

- 1) Interessen og anerkendelsen (ved socialminister Ritt Bjerregård 1980)
- 2) Behovet for et bredere samarbejde mellem det offentlige og de frivillige (Finansministeriet 1983).
- 3) Ønsket om evalueringer (Socialministeriet 1997).
- 4) Ønsket om uddannelse af de frivillige (Center for frivilligt socialt arbejde 2002, Socialministeriet 2003)
- 5) Ønsket om udviklingen af mere integrerende samarbejdsformer, som f.eks. Partnerskaber (Socialministeriet 2003, Center for frivilliges socialt arbejde 2004).
- 6) Ønsket om effektmåling af den frivillige indsats (Socialministeriet 2006, Rambøll Management 2006).

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Det har ført til en modsigelsesfyldt politik, der på engang siger:

Gør som jeg siger og vær uafhængig!

eller

Vær anderledes og
gør lige som alle andre!

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Den ledende opposition går videre og foreslår at:

Der oprettes et frivillighedsministerium og at der udfærdiges en frivillighedslov, som skal sikre ”det frivillige Danmark bedre arbejdsforhold” (Thorning 2009).

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Tænk tanken Cevea skriver at:

”de frivillige skal forny velfærdssamfundet” (Ceave 2010).

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Mandag Morgen præsenterer frivilligheden som:

”velfærdssamfundets redningsmænd” og fortsætter: ”Velfærdssamfundets eksistens er truet. Ildsjæle med socialt engagement skal redde den” (Mandag Morgen 2010).

Hvor placerer frivilligrådets reformoplæg sig i forhold til denne debat?

”Der er altså al mulig grund til at bygge fremtidens velfærdssamfund op omkring en tillid til borgerne og en tro på, at de gerne vil deltage og være aktive og kreative, hvis de får mulighed for det”

(Frivilligrådets reformoplæg 2010:4)

Frivilligheden bliver løsningen på:

- 1) Klient- og forbrugergørelsen af borgerne i velfærdssamfundet.
- 2) Den manglende tillid borgerne imellem.
- 3) Den manglende ”sammenhængskraft” i samfundet.
- 4) Den manglende handlekraft i velfærdssamfundet.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Oplæggets mange forståelser af frivillighed:

Frivillighed er lig med at ”være et ordentligt menneske”, sådan en kan vi genkende når vedkommende tænker på andre mennesker end sig selv. Men i så fald er vi vel trods alt flere frivillige end de 35% af befolkningen som oplægget først nævner som frivillige.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

- Frivillighed er aktivt medborgerskab, her dækker frivilligheden også over dem der er medlem af et politisk parti.

Man får den tanke at;

- Oplægget tømmer frivilligheden for indhold, for dermed at kunne bruge det som løsningsfigur indenfor alle mulige meget generelle udfordringer som velfærdssamfundet står overfor.

Frivilligrådet mener

”Frivillige initiativer og organisationer tilbyder samfundet en indsats, som ingen anden aktør kan matche: De organiserer frivilligt baserede tilbud til mennesker i øjenhøjde uden noget andet motiv end det at hjælpe”

(Frivilligrådet 2010:20).

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Derfor foreslår frivilligrådet:

- At eleverne kan få forhøjet deres afsluttende karaktergennemsnit, hvis de har lavet frivilligt arbejde.

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Andet steds i reformoplægget står der:

”Frivilligt arbejde bør være et adgangskrav allerede ved optagelse via kvote 1...Adgangskravet kan fx være minimum 20 timers frivilligt arbejde gennemført på ens ungdomsuddannelse”

(Frivilligrådet 2010:17)

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Skal det fortsat være frivilligt at være frivillig?

De unge skal ”motiveres” til at kunne se ”at det frivillige arbejde også kan få betydning for deres fremtidige muligheder for uddannelse og job”

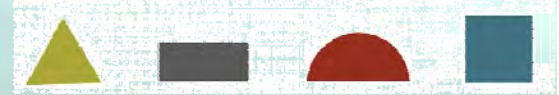
Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Reformoplægget synes dermed at overtage statens modsigelses fyldte politik, som en der er splittet mellem sit begær efter det altruistiske element i frivilligheden og kravet om at gøre frivillighed obligatorisk

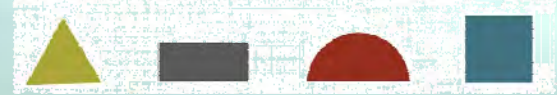
Udfordringer for samarbejdet mellem det frivillige og det offentlige. Set fra de frivillige organisationers perspektiv

Johs.Bertelsen, Frivilligt Forum og Kristeligt
Studentersættelment

Vild ledelse

Produktion af livssammenhæng

Systemverdenen :

Materiel reproduktion = økonomisk vækst

Lineært kalkulerende og fokuseret på
målopfyldelse

Livsverdenen:

Symbolisk reproduktion = menneskelig vækst

Cykliske/organiske processer

Baggrund for mening, identitet og fællesskab
i vores hverdagsliv

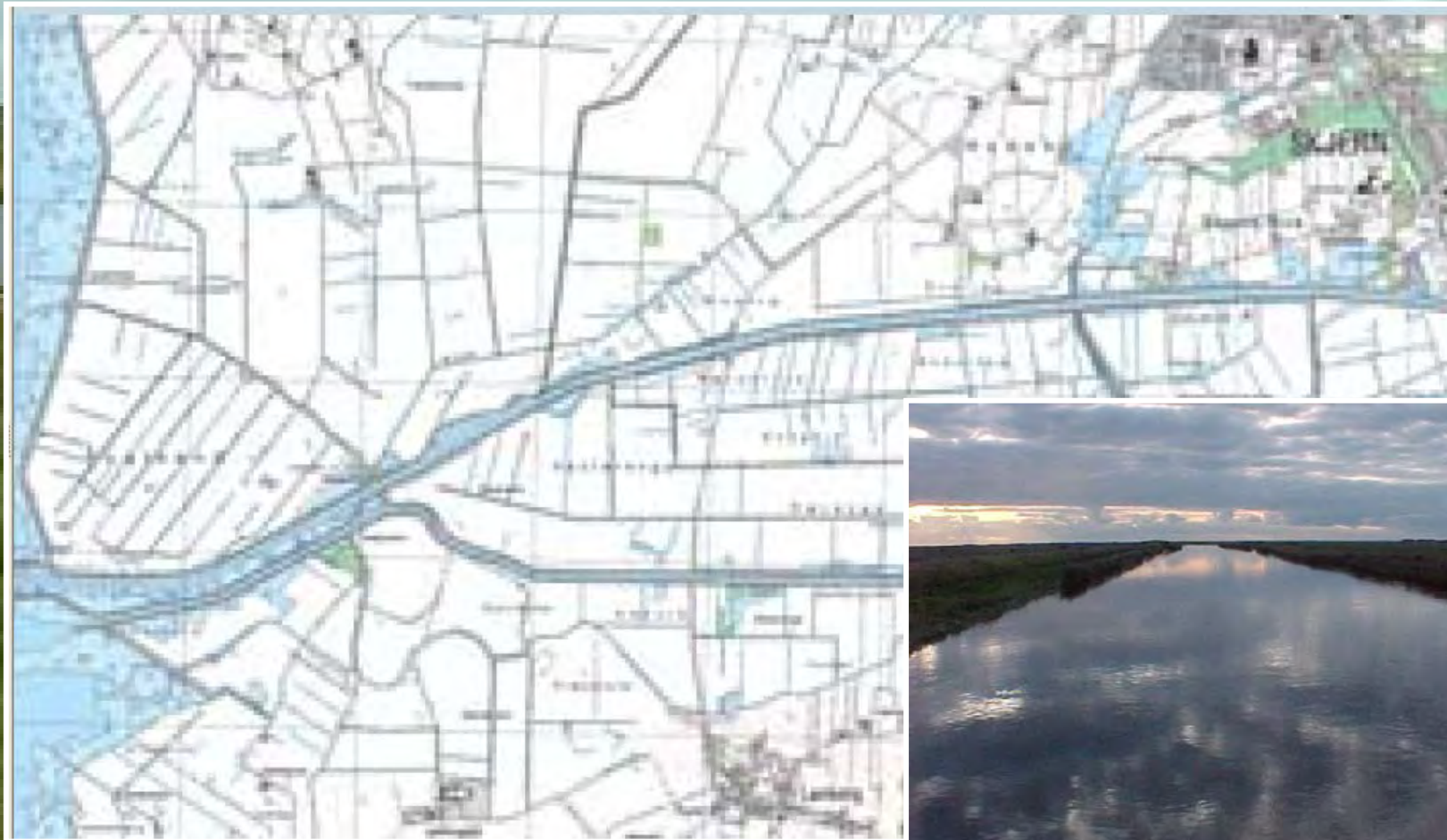
Skjern Å før "udretning"

Kortet er fra 1870 - før "udretningen"

Skjern Å efter "udretning"

Kortet er fra 1992 - efter udretningen

Skjern Å efter "tilbageretning"

Kort er fra 2004 - efter "tilbageretningen"

De fede fisk står i bugtningerne

“De fede fisk”

- ressourcer baseret på lyst og tillid
- engagement
- uafhængighed af offentlig myndighed
- tid til samvær
- frihed til innovation og kreativitet
- helhedsorienteret indsats
- meningsfylde
- kreativitet

Kan bidrage til:

- bæredygtighed
- sammenhængskraft
- folkesundhed
- integration
- inklusion
- medborgerskab og selvhjulpenhed
- selvrespekt og ejerskab

Udfordringer

Nye velfærdsløsninger

- ældreområdet
- udsatteområdet
- sundhedsområdet
- integrationsområdet

Tendenser:

- fra omsorg og pleje til aktivitet
- fra institution til lokalsamfund
- empowerment og medborgerskab
- socialøkonomiske virksomheder

2 slags frivillige sociale organisationer

Den frivillige organisation baseret på:

- Ansat fagpersonale
- Frivillige
- Salg af sociale serviceydelser
 - Aktivering
 - Væresteder
 - Omsorgsarbejde
- Butiksdrift

Den frivillige sociale forening baseret på:

- En omsætning under 50.000 kr.
- Frivillige

Behov for nye økonomiske samarbejdsmodeller

- Udbud er meget problematisk
 - Ligeværdige partnerskaber er sagen
 - Driftsoverenskomster kan bruges
- +
- En grundfinansieringsmodel

Fælles aftalegrundlag

- ikke erstatning for besparelser
- samarbejdsaftaler mellem faste og frivillige på kommunale institutioner
- ny fælles læring

Fra New Public Management til “Vild ledelse”

- De frivillige organisationer som sociale udviklingslaboratorier
- Væk med unødvendig måling og kontrol
- Fokus på lokal og social bæredygtighed
- Støtte til socialøkonomiske virksomheder
- Ændret social og beskæftigelses lovgivning
- Samarbejde med andre kreative kræfter (kunstnere, byplanlæggere, virksomheder)

Behov for en civilsamfundspolitik

- Anerkendelse af civilsamfundets særlige betydning overfor marked og stat
- Charter og spilleregler:
 - *Selvstændighed og uafhængighed*
 - *Dialog*
 - *Kvalitet*
 - *Langsigtethed*
 - *Åbenhed og indsigt*
 - *Mangfoldighed*
- Behov for opfølgende politisk vilje til udmøntning af en praktisk politik til gavn for civilsamfundets infrastruktur og civilsamfundets aktører

Frivilligcentrene som omdrejningspunkt

- Paraply for foreninger
- Grundfinansieret
- Omdrejningspunkt for samarbejde og innovation

Sammenhængende frivilligpolitikker i kommunerne

Grundstruktur

- et frivilligcenter
- et frivilligråd bestående af repræsentanter for de frivillige sociale organisationer, kommunale politikere og embedsmænd samt repræsentanter for det lokale erhvervsliv
- et lokalt innovationsnetværk for frivillige organisationer, erhvervsliv og kommuner
- en kommunal frivilligkonsulent

Udfordringer for den frivillige sociale sektor

- Øget sektorbevidsthed
- Øget bevidsthed om kompetencer og kvaliteter
- Øget bevidsthed om udgangspunkt i civilsamfundet
- Øget bevidsthed om fortalrollerens betydning for fortsat demokrati
- Øget bevidsthed om organisatorisk styrke

Frivilligrådets anbefalinger:

- Som borgere skal vi værne om friheden til at være et ordentligt menneske
- Læring om medborgerskab skal være et krav på alle uddannelser
- Kommunerne skal udvikle velfærden sammen med civilsamfundet
- Erhvervslivet skal bruge mulighederne i civilsamfundet
- Det kan betale sig, at samfundet investerer i civilsamfundet

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

Udfordringer for samarbejdet mellem den frivillige verden og den offentlige sektor

Ved Charlotte Markussen

Vicesocialdirektør

Disposition

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

- Hvad gør vi i Frederiksberg Kommune for at fremme det frivillige sociale arbejde?
- Giver det mening at tale om én frivillig verden og én samlet frivillighedspolitik?
- Hvilke udfordringer er der i samarbejdet mellem kommuner og frivillige organisationer?

Frederiksberg Kommunes frivillighedspolitik

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

Målsætninger for samarbejdet mellem de frivillige sociale foreninger/organisationer og Frederiksberg Kommune er:

- at synliggøre betydningen af frivilligt socialt arbejde
- at medvirke til at styrke forebyggelse af sociale problemer
- at skabe en samlet helhed/samarbejde i indsatsen i det sociale arbejde
- at samarbejde med borgerne om at løse sociale problemer
- at samarbejde med den enkelte borger om løsningen af egne problemer sammen med Frederiksberg Kommune
- at fremme netværksdannelse blandt de frivillige sociale foreninger/organisationer, således at foreningernes/organisationernes samarbejde forbedres

Frivillighedspolitik 2

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

Sådan indfrier vi målsætningerne:

- Vi yder økonomisk støtte til frivillige foreninger/organisationer
- Vi har særlig fokus på at fremme forebyggelse, fællesskab og dannelse af netværk
- Vi yder støtte til varige aktiviteter
- Vi yder støtte til nye aktiviteter

indfrielse af målsætningerne – konkrete initiativer

- I 2010 er der afsat 4 mio. kr.
 - Heraf er 2 mio.kr. bloktilskudsmidler og 2 mio.kr. afsat særskilt på kommunens budget
- I 2010: 80 ansøgninger til et samlet beløb på ca. 9 mio. kr

Frederiksberg Frivillighedsforum

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

Etableret i 2007 med følgende formål:

- at være et samlende forum for indsatsen på frivillighedsområdet
- at være forum for erfaringsudveksling
- at følge udviklingen på frivillighedsområdet
- at udvikle samarbejdsrelationerne mellem de forskellige aktører på frivillighedsområdet
- at påpege problematikker, som kræver tværsektorielle løsninger
- at være rådgivende med formidling af nye idéer til relevante instanser
- at synliggøre det frivillige sociale arbejde i Frederiksberg Kommune

Frivillighedsprisen

F R E D E R I K S B E R G
K O M M U N E

Kommunalbestyrelsen besluttede i 2007 at uddele en Frivilligheds Pris. Prisen uddeles hvert år til en person og til en organisation.

Formålet er:

- at fremme det frivillige sociale engagement
- at markedsføre og anerkende det sociale engagement, som frivillige bidrager med
- at fremme erfaringsdelingen blandt de frivillige

Hvad er frivilligt arbejde?

Small:

- Aktiviteter for ensomme ældre, FAS (Foreningen for Aktivt Samvær)
- Telefonkæder

Medium:

- Sociale caféer og væresteder, KFUMs sociale arbejde
- Lektiehjælp til etniske minoriteter, Røde Kors

Large:

- Plejehjemsdrift, OK-fonden
- Forskningsvirksomhed, Kræftens Bekæmpelse

Én frivillig verden? Én frivillighedspolitik?

Der er mange strømninger i den frivillige verden:

- "Den lille frivillighed"
- Alternativet til den kommunale indsats
- Professionalisering af store driftsorganisationer

Så giver det overhovedet mening at tale om én frivillig verden og én frivillighedspolitik?

"Det uundværlige supplement"?

F R E D E R I K S B E R G
K O M M U N E

- Er den frivillige verden ikke en uhomogen gruppe af organisationer uden fælles interesser?
- Vil de andet end have flere penge fra staten og kommunerne – og helst også de private virksomheder?
- Forholder de frivillige organisationer sig overhovedet til, om den indsats, som gøres for offentlige midler, har en effekt – virker det?
- Kan den frivillige verden selv give et fælles bud på, hvor man vil hen og hvorfor?

Hvad byder Frivilligrådets reformoplæg på?

"Et stærkt velfærdssamfund skal skabes sammen med borgerne!":

- Kommunerne tager ikke de frivillige alvorligt og anerkender ikke indsatsen
- De frivillige leverer tilbud i øjenhøjde med borgerne
- De frivillige er det samfundskritiske alternativ, som påpeger udækkede behov
- De frivillige kan gå på tværs af sektorer

Hvilke forslag?

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

- Nedsætte en taskforce til at fremme borgernes sociale virkelyst, frivillighedspolitik, kvarterløft
- Lov om at kommunerne skal inddrage de frivillige, når man planlægger nye tilbud og institutioner
- CSR-krav i udbud
- Kommunalpolitikere i praktik
- Partnerskaber om innovation ift. opgaveløsningen på velfærdsområdet
- Kommunerne skal formidle samarbejdet mellem erhvervsliv og frivillige organisationer
- Forskningsprogram og selvdeklarering

Udfordringerne

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

Hvilke svar har den frivillige verden på velfærdssamfundets store udfordringer?

- Et sundhedsvæsen som kræver investeringer
- En folkeskole som kræver investeringer
- Flere plejekrævende ældre
- Flere ledige nu, men om kort tid for få kvalificerede medarbejdere
- Færre penge – alle kommuner skal spare

Den brændende platform!

- Den frivillige verden vil de næste mange år stå overfor en sort budgetbisse (kommunerne), som kun tænker på penge (der er for lidt af)
- Kommunerne vil kun tale om involvering, medborgerskab og social innovation, hvis det effektiviserer, og man sparer penge på det
- Lige om lidt (budget 2011) sparer vi også på støtten til det frivillige arbejde!!

Hvad skal den frivillige verden så gøre?

F R E D E R I K S B E R G

K O M M U N E

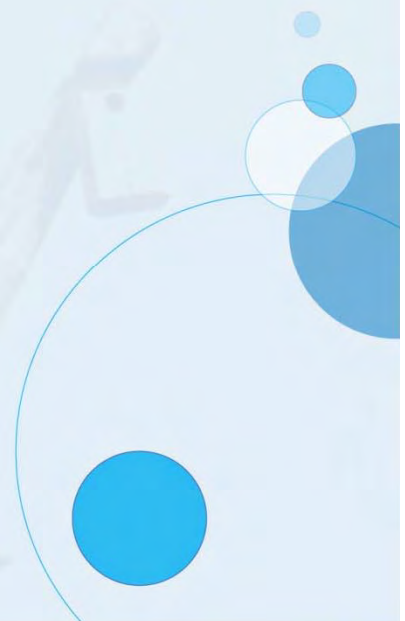
- Acceptere dogmeskiftet. Spørg ikke hvad den offentlige sektor kan gøre for de frivillige, men vis hvad I kan gøre for velfærdssamfundet.
- Dokumenter effekten af de frivillige tilbud
- Hold fast i at være det samfundskritiske alternativ. Men lad være med at stå på sidelinjen og klynke. Kast jer ud i social innovation med eller uden kommunerne.
- Brug de store organisationer som lokomotiv
- Hold op med at være et sødt supplement, men vær stolt af at kunne være et alternativ, som hjælper de borgere, der får brug for jer.

Et stærkt velfærdssamfund skal skabes sammen med borgerne!

Oplæg ved Susanne Larsen
Formand for Frivilligrådet

*Vidensklub for Frivillige Sociale Organisationer
Konference den 6. maj 2010*

Udfordringer for velfærdssamfundet

**Mindre
tillid**

**Medborgerskab
under pres**

**Mangel på
ressourcer**

Tillid og medborgerskab

Oplæg til reform

Tillid til borgerne

Fra kontrol til tillid
og medinddragelse

Medborgerskab

Genopfinde
solidariteten
i samfundet

Sammenhængskraft

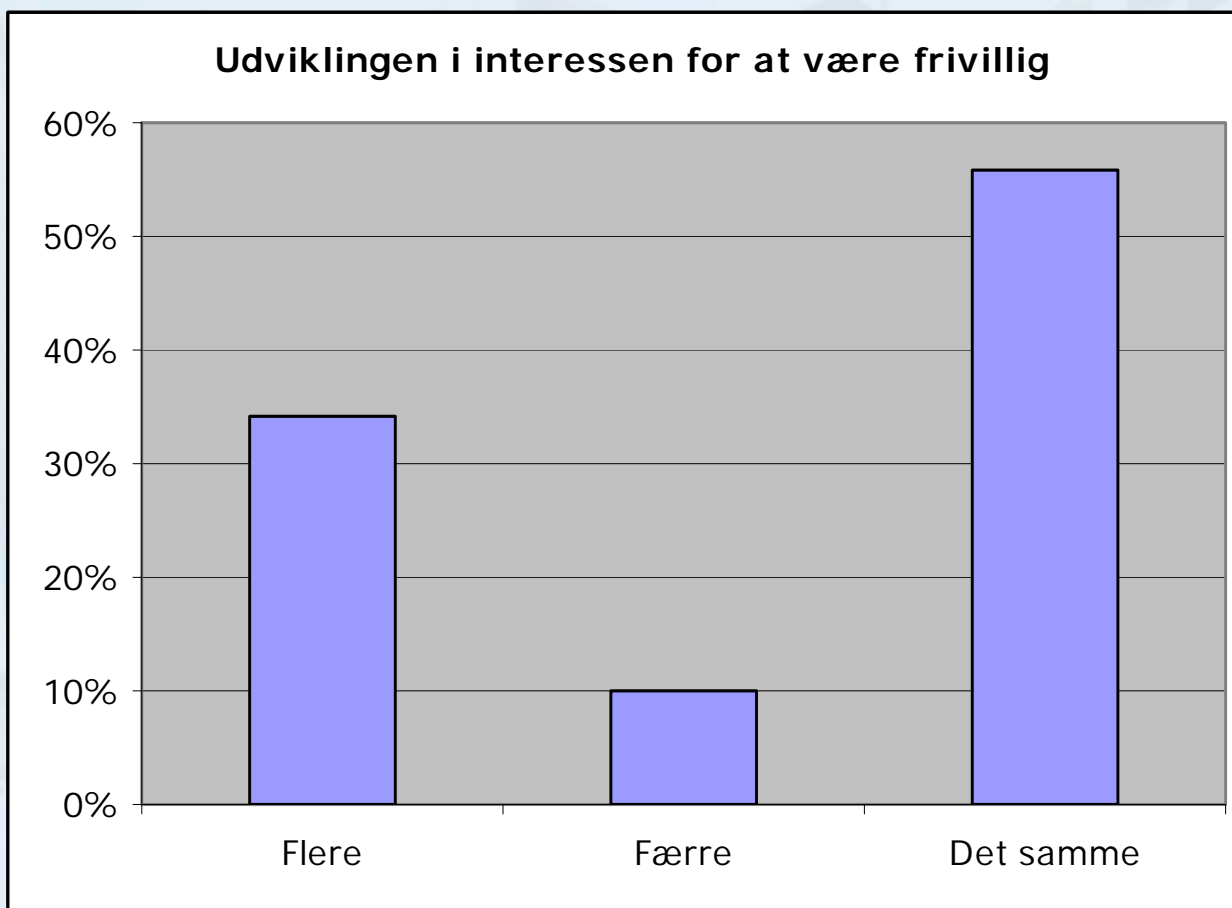
Stærkere
samarbejde
ml. sektorerne

Er vi klar til tillid og medborgerskab?

FRIVILLIGRÅDET

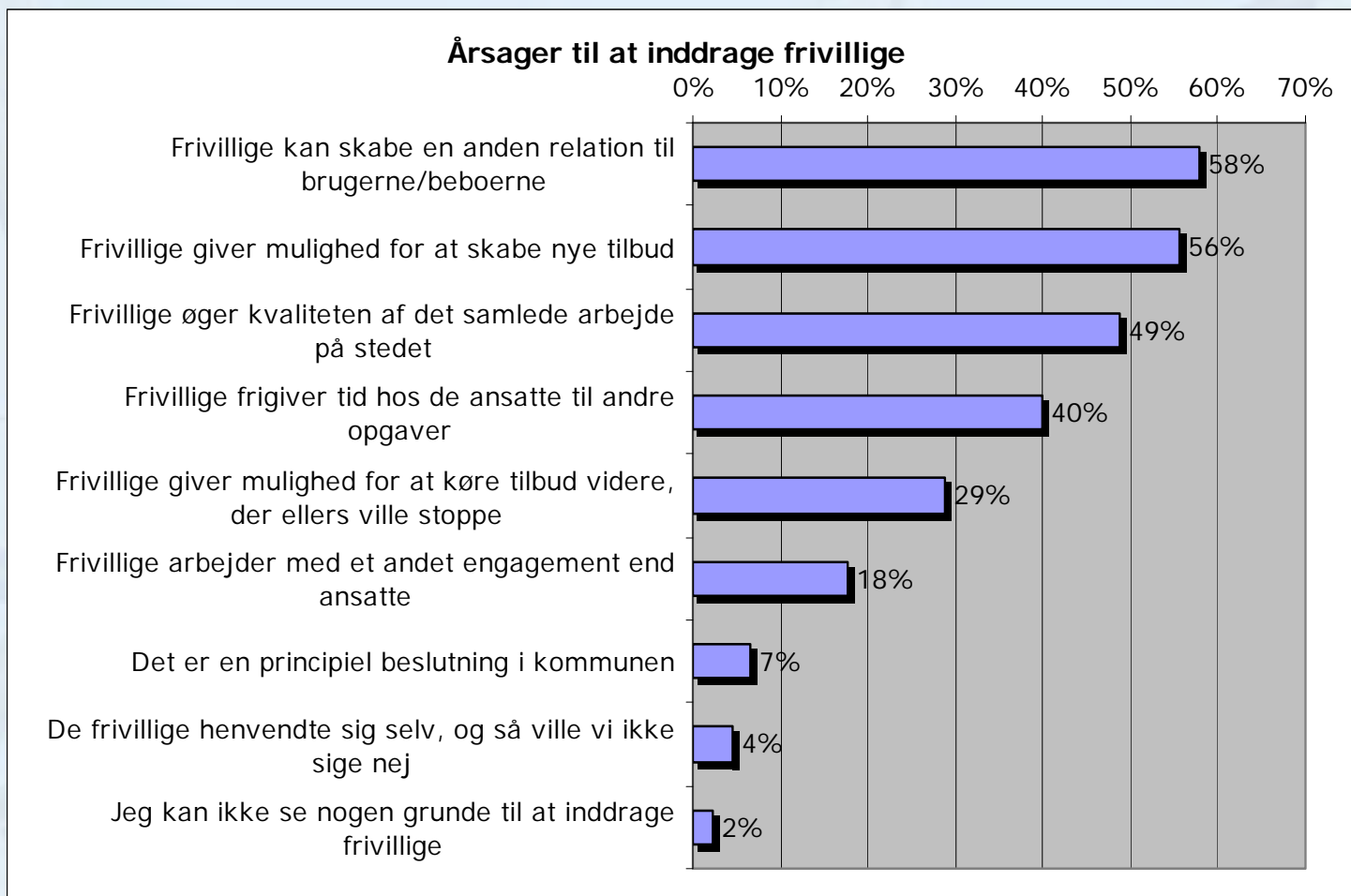
Udviklingen i interessen for at blive frivillig

Figur 6. Spørgsmål: "Hvordan har den generelle udvikling været i henvendelser om at blive frivillig i løbet af de seneste 3 år?"

Er det offentlige klar til medborgerskab?

Pilotundersøgelse blandt 4 kommuner: Figur 4. Fordeling af svar på 9 prædefinerede svarmuligheder. Spørgsmål: "Hvilke grunde kan du se til at inddrage frivillige på din arbejdsplads (max 3 krydser)?"

Fem politiske anbefalinger

FRIVILLIGRÅDET

1. Som borgere skal vi værne om friheden til at være ordentlige mennesker
2. Læring om medborgerskab skal være et krav på alle uddannelser
3. Kommunerne skal udvikle velfærden sammen med civilsamfundet
4. Erhvervslivet skal bruge mulighederne i civilsamfundet
5. Det kan betale sig, at samfundet investerer i civilsamfundet

24 forslag til initiativer

1. Vi skal værne om friheden til at være ordentlige mennesker

Borgerne er ordentlige mennesker!
Væk med regler, der mistænkeliggør borgerne
Frisætte uudnyttede ressourcer hos borgerne

Initiativer:

- Opgør med stive dagpenge- og efterlønsregler
- 3 mdr's frivillig indsats på dagpenge hver 10. år

2. Læring om medborgerskab skal være et krav på alle uddannelser

Genskabe tilliden via medborgerskab
Medborgerskab skal være højt prioriteret
Medborgerskab er en kompetence og grundviden

Initiativer:

- Medborgerskab på skoleskemaet
- Frivillig indsats = adgangskrav
- Tema på socialrådgiver-/pædagogudd.

3. Kommunerne skal udvikle velfærden sammen med civilsamfundet

Fastholde og udvikle velfærden sammen
Civilsamfundet er uundværlig
samarbejdspart og sammenhængskraft

Initiativer:

- Foreninger med til at planlægge off. tilbud og inst.
- Social innovation som krav i udbud
- Kommunerne som facilitator for samarbejdet
- Nye kommunalpolitikere i praktik

4. Erhvervslivet skal kende mulighederne i civilsamfundet

Frivillig indsats styrker kompetencer og forebygger
Erhvervslivet som samfundsansvarlig aktør

Initiativer:

- CSR skal omfatte samspil med civilsamf.
- Bidrag til socialøkonomiske strategier
- Udvidet skattefradrag for sponsorater

5. Det kan betale sig, at samfundet investerer i civilsamfundet

Væk med kortsigtet pulje- og kassetænkning
Tid til indsats og opbygning af kompetencer

Initiativer:

- Forenkle den økonomiske støtte på det sociale område
- Plan for, hvordan den frivillige sektor bliver endnu bedre

En stærkere frivillig sektor

En ambitiøs plan for kapacitetsudvikling bl.a.:

- Kapacitetspulje til at styrke indsats eller organisation
- Frivilligkonsulenter i alle kommuner
- Frivilligcentre i alle kommuner (medfinansiering)
- Uddannelse om ledelse i frivillige organisationer
- Årlig redegørelse til Folketinget om samspillet
- Forskningsprogram

Samarbejde og selvværd i den frivillige verden

Vi skal sætte ord på os selv og den sociale værdi

Vi skal stå sammen og samarbejde med hinanden

- Fortalere
- Velfærdsaktører
- Sociale innovatører
- Samarbejdspart

- Sammenhængskraft
- Medborgerskab
- Kompetencer
- Empowerment

En reform, der skal gennemføres!

Tillid

Medborgerskab

Frihed til at være ordentlige mennesker

